

Inrichting, organisatie & bekostiging

Een kijkje in de keuken van de Regionale Opleidingschool
Amstelland (ROSA)

Marcelle Hobma
Judith de Ruijter

Inhoudsopgave

Inleiding	4
1 Inrichting & organisatie	5
2 Bekostiging & facilitering	8
3 Knelpunten & kansen	9
4 Ten slotte	10

Inleiding

Partnerschappen Samen Opleiden en Professionaliseren zijn druk doende om op basis van ambities ontwikkelingen in gang te zetten en te houden. Om dit te realiseren komt altijd de vraag naar (financiële) inrichting en organisatie om de hoek kijken. Welke afwegingen maken partnerschappen hierbij? Hoe kunnen andere partnerschappen in het land daarvan leren en er het gesprek met elkaar over aangaan?

Het Platform Samen Opleiden & Professionaliseren heeft een aantal praktijkcasussen op het gebied van de (financiële) inrichting en organisatie van partnerschappen Samen Opleiden onderzocht, waaronder de Regionale Opleidingsschool Amstelland (ROSA). Deze casussen leveren een belangrijke bijdrage aan het voeden van het bestuurlijk traject over de toekomst van het samen opleiden.¹ De casussen bieden tevens inspiratie aan andere opleidingsscholen ten aanzien van de (financiële) inrichting en organisatie in relatie tot de ambities en ontwikkelingen.

ROSA deelt graag haar kennis en ervaring via deze Praktijk in Zicht publicatie.

Reeks praktijkcasussen over inrichting, organisatie & bekostiging

1. Partnerschappen Oids Twente (Twente Oost, Twente West)
2. AOS'en OMO (AOS Noordoost-Brabant, AOS Midden-Brabant, AOS West-Brabant, AOS Zuidoost-Brabant)
3. Regionale Opleidingsschool Amstelland (ROSA)
4. Zeeuwse Academische Opleidingsschool (ZAOS)
5. CKC Drenthe - NHL Stenden Hogeschool
6. Opleiden met Esprit

1. Het Ministerie van OCW, de lerarenopleidingen (VH, VSNU) en de sectorraden zijn momenteel met elkaar in gesprek over de toekomst van samen opleiden en professionaliseren. Het Ministerie van OCW, VH, VSNU en de sectorraden zien in de opleidingsscholen een belangrijke meerwaarde. Een belangrijk punt van dit bestuurlijk gesprek tussen OCW en de sectorraden is de bekostiging van het samen opleiden.

1 Inrichting & organisatie

Typering van het partnerschap

ROSA is een samenwerkingsverband van vijftien vo-scholen van zeven besturen in de regio Amsterdam/Amstelland en zes Amsterdamse lerarenopleidingen. Vorig schooljaar (2017/2018) telde ROSA 456 docenten in opleiding, verdeeld over 12 scholen. ROSA telt studenten in alle categorieën uit de Regeling Tegemoetkoming Kosten Opleidingsscholen, dus zowel eerstegraads, tweedegraads, voltijd, deeltijd etc. De grootste groep betreft de tweedegraads voltijd studenten. Ook biedt de ROSA trajecten voor zij-instromers en contractanten (studerende docenten).

Kenmerkend voor ROSA is:

- De opleidingsschool is omvangrijk en heeft een veelheid aan partners. Dit maakt de samenwerking complex. Gezien de omvang van de opleidingsschool kost de vertaling van het overkoepelende ROSA-beleid naar de scholen relatief veel tijd, worden veel afspraken op papier vastgelegd en wordt er veel belang gehecht aan transparantie. De omvang biedt ook kansen. Een voordeel van de omvang van de opleidingsschool is bijvoorbeeld dat het relatief makkelijk is om groepen docenten en studenten bij elkaar te brengen, bijvoorbeeld rondom specifieke thema's.
- ROSA verbindt opleiden met professionaliseren en onderzoek. Inductietrajecten maken ook integraal onderdeel uit van de opleidingsschool.
- ROSA deelt actief haar expertise met partnerorganisaties en vice versa. Zo zijn er binnen één van de deelnemende besturen scholen die niet participeren in ROSA maar wel hun ontwikkelingen delen binnen ROSA. Twee andere schoolbesturen binnen ROSA hebben bijvoorbeeld een eigen academie, daarmee worden actief verbindingsmogelijkheden gezocht.

Historie

Opleidingsschool ROSA is ontstaan vanuit de scholen binnen het bestuur IRIS Stichting voor Christelijk Voortgezet Onderwijs. Later zijn andere scholen gefaseerd toegetreden tot de opleidingsschool. IRIS is sinds de start van de

opleidingsschool penvoerder van de opleidingsschool; de bestuurder/rector van het Alkwin Kollege vervult op dit moment de rol van voorzitter van ROSA. Recentelijk is het aantal scholen binnen ROSA met drie scholen uitgebreid van twaalf naar vijftien scholen. Deze drie scholen zitten nu in een overgangsfase, waar zowel aan de kant van de scholen als aan de kant van ROSA veel investering nodig is om deze scholen op hetzelfde niveau en in dezelfde systematiek te laten aansluiten.

Begeleiding Startende Leraren (BSL)

ROSA participeert ook in het project Begeleiding Startende Leraren (BSL) (in deze regio onder de naam 'Frisse Start'), waar de VU optreedt als penvoerder. In het kader van dit project is er een BSL-stuurgroep en een BSL-projectgroep ingericht, waarin de vier aan het BSL project deelnemende lerarenopleidingen en de grote besturen participeren. BSL vormt een vast agendapunt van de stuurgroepvergaderingen van ROSA. Er is niet alleen aandacht voor de begeleiding van starters maar ook voor de doorlopende leerlijn en het beroepsbeeld voor de leraar. Over de koppeling van inductietrajecten aan werkplekleren is door ROSA in samenwerking met het Platform Samen Opleiden & Professionaliseren een [Praktijk in-Zicht katern](#) ontwikkeld.

Visie van de opleidingsschool

De visie van ROSA bestaat uit drie pijlers, te weten:

- Samen opleiden
- Samen professionaliseren
- Samen onderzoeken

Het leren en opleiden van aanstaande docenten binnen ROSA is gebaseerd op de volgende elementen:

- De vo-scholen en opleidingsinstituten zijn binnen het samenwerkingsverband gelijkwaardige partners als het om de ontwikkeling van het opleiden in de school gaat.
- Het bieden van een rijke leeromgeving.
- Leren in authentieke situaties.
- Verantwoordelijkheid voor eigen leren en ontwikkeling stimuleren.
- Op maat opleiden.
- Leren opvatten als een actief proces, dat uitgaat van de

lerende en zijn motieven en waarin individueel en sociaal leren verbonden zijn.

- Streven naar congruent opleiden.
- Koppelen van opgedane leerervaringen van de student aan relevante theorie.
- ROSA vormt een leergemeenschap waarin op alle niveaus geleerd wordt van elkaar.

Organisatiestructuur

De opleidingsschool is als volgt ingericht:

- Een stuurgroep waarin alle schoolleiders van de participerende scholen en per lerarenopleiding een tekenbevoegde vertegenwoordiger participeren. Gezien het aantal samenwerkende partijen (vijftien scholen, zes lerarenopleidingen) is de stuurgroep vrij omvangrijk. De stuurgroep komt circa vier keer per jaar bijeen. In de vergaderingen van de stuurgroep worden de schoolleiders geïnformeerd en vindt besluitvorming plaats over voorstellen uit de werkgroepen. De vergaderingen worden voorbereid door de voorzitter van de opleidingsschool, de projectleider en de verschillende werkgroepen.
- Om zoveel mogelijk commitment van de schoolleiders te krijgen, zijn de leden van de stuurgroep actief in werkgroepen met ieder een eigen thema, zoals visie en beleid, professionalisering, kwaliteitszorg, communicatie en financiën. Alle stuurgroepleden nemen deel aan één van deze werkgroepen. Waar nodig ondersteunt de projectleider, die fungeert als verbindende schakel tussen de diverse geledingen. De werkgroepen bereiden stukken voor ten behoeve van de stuurgroepvergaderingen en informeren de andere stuurgroepleden over hun thema. Deze werkwijze heeft ertoe geleid dat in de stuurgroep inhoudelijk wordt gediscussieerd, bijvoorbeeld over de bekostigingssystematiek, de eigen bijdrage voor professionalisering, etc.
- Ontwikkelgroepen bestaande uit de instituuts- en schoolopleiders, die samen gericht werken aan schoolontwikkeling rondom een specifiek thema (zoals omgaan met verschillen, activerende didactiek, lesontwerp, ouderbetrokkenheid), sommige thema's zijn gekoppeld aan onderzoek.
- Alle opleiders (zowel vanuit de scholen als de instituten) komen eens per vier weken bij elkaar. Ze starten plenair en splitsen daarna op om in kleine groepen te overleggen, informatie uit te wisselen of om aan een

thema te werken, gezien de grote omvang van de groep. Vervolgens wordt iedere bijeenkomst plenair afgesloten.

- Vanuit de ontwikkelgroepen is er een professionele leergemeenschap (plg) ontstaan van instituuts- en schoolopleiders. Daarnaast zijn er werkplekbegeleiders die deel uitmaken van vakinhoudelijke plg's (gecoördineerd door de partnerinstituten). Sinds de middelen vanuit Versterking Samenwerking Lerarenopleidingen en Scholen (VLS) voor deze plg's zijn gestopt, draaien de plg's nog steeds op basis van eigen bijdragen in uren.
- In docentonderzoeksteams (dot's) doen studenten en docenten in opleiding samen met en onder begeleiding van instituutsopleiders, schoolopleiders en werkplekbegeleiders onderzoek.

Rollen in de opleidingsschool

- Penvoerder
- Voorzitter
- Projectleider
- Ondersteuner
- Schoolopleider
- Werkplekbegeleider
- Assessor
- Coach
- Instituutsopleider
- Leden stuurgroep en werkgroepen
- Leden ontwikkelgroepen, plg's, dot's

Professionalisering binnen ROSA

Voor de diverse rollen in de opleidingsschool is er professionalisering. In de afgelopen jaren zijn vrijwel alle betrokkenen in de opleidingsschool geprofessionaliseerd. De volgende trainingen en cursussen worden aangeboden binnen ROSA:

- Voor schoolopleiders:
  - modules opleidingsdidactiek voor schoolopleiders, inclusief Velon-registratie. Deze modules worden verzorgd bij de VU, vanuit een breder/landelijk perspectief.
  - Wisselende trainingen en cursussen voor verdieping, zoals video interactie training, intervisie, procesbegeleider Lesson Study etc.
- Voor werkplekbegeleiders:
  - een basistraining werkplekbegeleiders op basis van een gemeenschappelijk

ontwikkeld programma, bestaande uit gemeenschappelijke bijeenkomsten.

Deze training wordt verzorgd door de tweedegraads lerarenopleidingen.

- verdiepingscursussen werkplekbegeleiders, afgestemd op de behoefte van de werkplekbegeleiders wat betreft verdieping. Deze training wordt verzorgd door de eerste- en tweedegraads lerarenopleidingen.
- komend jaar worden door de schoolopleiders twee scholingsmiddagen voor werkplekbegeleiders georganiseerd op basis van thema's (bijvoorbeeld: lesontwerp).
- Voor assessoren:
  - Assessortrainingen: deze training wordt gegeven als de groep voldoende groot is. Meestal wordt deze training verzorgd door de HvA. Assessoren hebben twee keer per jaar de gelegenheid om voor deze cursus in te tekenen.
- ICALT trainingen (op maat) in samenwerking met Frisse Start voor alle betrokkenen binnen de opleidingsschool.

2 Bekostiging & facilitering

Bijdragen aan de opleidingsschool

- Regeling Tegemoetkoming Kosten Opleidingsscholen (penvoerder: IRIS).
- Middelen uit het project Begeleiding Startende Leraren (penvoerder: VU).
- Eigen bijdragen, bijvoorbeeld:
  - De plg's die zijn gestart met middelen vanuit VLSL draaien nog steeds op basis van eigen bijdragen in uren, ondanks dat de subsidie VLSL is gestopt.
  - Ureninzet stuurgroepleden.
  - In het informele circuit wordt veel afgestemd en samengewerkt. Ook deze uren zijn eigen bijdragen.
  - Er worden regelmatig activiteiten geïnitieerd rondom nieuwe thema's of onderwijsontwikkelingen (zoals leerpleinen, gepersonaliseerd leren, iPad scholen). Indien er binnen een school of bestuur expertisebijeenkomsten rondom dergelijke thema's worden georganiseerd, worden ook andere partijen binnen ROSA hiervoor uitgenodigd.

Soort kosten	Omschrijving
Basiskosten	Facilitering diverse betrokkenen
Professionalisering	O.a. basis- en verdiepingstrainingen werkplekbegeleiders, Velon-registratie
Overig	O.a. onderzoek, conferentie, communicatie

Afspraken over facilitering

- Een schoolopleider krijgt in basis in totaal 240 uur op jaarbasis. Daar kan van afgeweken worden indien de taakbelasting wijzigt. Deze uren kan de school voor vo bekostigen uit de vergoeding vanuit de opleidingsschool.
  - Iedere werkplekbegeleider krijgt in basis per student 40 uur op jaarbasis, plus 10 uur extra als ze een rol spelen in de begeleiding van eerstegraads studenten die onderzoek doen. Deze uren kan de school voor vo bekostigen uit de vergoeding vanuit de opleidingsschool.
  - Voor coaches, die starters en zittende docenten in de school begeleiden, zijn er geen afspraken over facilitering. Hierover wordt nu het gesprek gevoerd. Het voorstel is om de coaches te faciliteren vanuit de lumpsum.
  - Over de facilitering van de instituutopleiders en vakbegeleiders zijn geen afspraken gemaakt. Idealiter zou volgens ROSA ook een instituutopleider op jaarbasis een x-aantal uren beschikbaar moeten hebben voor zijn/haar rol in de opleidingsschool (vergelijkbaar met de schoolopleider). Nu zijn deze uren alleen gekoppeld aan de begeleiding van studenten.
- De projectleider bewaakt de facilitering en ureninzet van de diverse rollen in de opleidingsschool. Wanneer er afwijkingen zijn naar boven of naar beneden, dan maakt de projectleider dit bespreekbaar.
- Voor sommige trajecten in de opleidingsschool is de facilitering lager (op basis van een percentage), omdat deze trajecten minder begeleidingstijd vragen. Dit geldt bijvoorbeeld voor docenten die een (tweede) bevoegdheid halen en voor eerstejaars studenten. Deze afspraken zijn vastgelegd in het document 'Begeleidingsstructuur ROSA'.

3 Knelpunten & kansen

Knelpunten en risico's

In de stuurgroep wordt gesproken over de volgende knelpunten en mogelijke oplossingen:

- Middelen voor de begeleiding van studenten in reguliere stagescholen zijn vroeger opgenomen in de lumpsum. Deze middelen zijn 'uit het zicht' verdwenen, omdat deze niet expliciet werden geoormerkt. Dit maakt het lastig om afspraken te maken over de inzet van deze middelen ten behoeve van de opleidingsschool.
- Middelen uit de regeling zijn geoormerkt voor inzet van de scholen; over de facilitering vanuit de lerarenopleidingen zijn wat betreft deze middelen geen afspraken gemaakt.
- De borging van BSL is een knelpunt. Wanneer BSL-subsidie verdwijnt, is het gevaar dat er onvoldoende facilitering is voor de coaches voor de begeleiding van starters.
- De teamleiders gaan over het functioneren van collega's en professionaliseringsgelden en -mogelijkheden. Omdat teamleiders geen formele positie binnen ROSA hebben, belemmert dit soms de uitvoering van het samen opleiden in de praktijk.
- Tijdelijke subsidies hebben onder meer als nadeel dat het veel tijd kost om een dergelijk subsidietraject goed in te richten. Ook is niet altijd duidelijk wat er mogelijk is met eventuele resterende middelen van subsidies.
- Instituten hebben vaak onvoldoende (financiële) armslag, waardoor het moeilijk is om snel in te spelen op professionaliseringsbehoeften binnen ROSA (bijvoorbeeld professionalisering van schoolopleiders, werkplekbegeleiders of assessoren).
- Op sommige punten is meer efficiëntie mogelijk, bijv. door als lerarenopleidingen samen te werken t.a.v. vakbegeleiding en tussen de praktijkbureaus die de stages en afstudeeropdrachten coördineren.

Ontwikkelperspectief

- Met de middelen uit de Regeling VLSL heeft ROSA de afgelopen periode een mooie ontwikkeling doorgemaakt. De middelen hebben als vliegwielt gefungeerd voor de opleidingsschool: er konden heel veel mensen uit zowel de scholen als de lerarenopleidingen worden gefaciliteerd

om actief te participeren in bijvoorbeeld de dot's en de plg's. Deze middelen zijn bewust verdeeld over zowel de scholen als de lerarenopleidingen, zodat vanuit beide kanten mensen samen konden werken aan ontwikkeling, onderzoek en professionalisering. De ervaring nu is dat de plg's actief blijven, ook al stoppen de middelen.

- Doordat ROSA participeert in het BSL-project kan nu een doorlopend traject worden geboden: gedurende de opleiding en gedurende de eerste drie jaar als starter wordt men opgeleid en begeleid binnen de context van de opleidingsschool, in samenwerking tussen de scholen en de lerarenopleidingen. Als starters ook begeleid worden vanuit de lerarenopleidingen, dan worden hiervoor door het instituut middelen gevraagd. Een risico is dat met het wegvallen van de BSL middelen ook dit begeleidingstraject verdwijnt, omdat scholen wellicht niet bereid zijn hiervoor middelen ter beschikking te stellen aan de lerarenopleidingen. Dit vormt onderwerp van gesprek.
- Door de extra gelden kunnen mensen worden gefaciliteerd en samen werken aan bijvoorbeeld het vormgeven van materialen, professionalisering op gebied van begeleiden en de Velon-registratie. Het brengt ook een nieuwe cultuur met zich mee: docenten realiseren zich dat studenten hun toekomstige collega's zijn, er worden verbindingen gelegd tussen studenten, starters en experts, bijvoorbeeld door samen te werken in plg's of dot's. Dat brengt een lerende cultuur met zich mee. Ook weten scholen en instituten elkaar makkelijker en sneller te vinden, doordat zij samenwerken binnen de opleidingsschool. Concurrentiegrenzen vervagen, samen dienen de partijen een gemeenschappelijk belang.
- Er kan onderling nog veel meer gebruik worden gemaakt van elkaars kracht. De schoolopleiders zouden bijvoorbeeld een deel van de lerarenopleiding bij het instituut kunnen verzorgen. Hiermee wordt al wel enigszins geëxperimenteerd, bijvoorbeeld in het kader van BSL, waar een aantal schoolopleiders en werkplekbegeleiders uit de scholen heeft meegedraaid bij de VU. Het zou heel wenselijk zijn om dat verder te laten groeien.

4 Tenslotte

ROSA is een veelkleurige opleidingsschool die docenten in opleiding veel te bieden heeft. Het succes van de opleidingsschool hangt nauw samen met het commitment van alle bestuurders, schoolleiders, opleiders en vertegenwoordigers van partnerinstituten om samen te werken.

Ondanks de omvang en betrokkenheid van verschillende besturen en instituten slaagt de opleidingsschool erin de samenwerking in de regio te versterken. Niet alleen op het gebied van samen opleiden maar ook op bij BSL trajecten, voortgezette professionalisering en onderzoek. Zij volgt niet alleen regionale ontwikkelingen maar ook de landelijke, zoals het debat over het beroepsbeeld en de lerarentekorten.

Meer weten?

Marcelle Hobma
Projectleider ROSA
m.hobma@iris-cvo.nl

Platform Samen Opleiden & Professionaliseren

Binnen het Platform Samen Opleiden & Professionaliseren bundelen schoolbesturen, scholen en lerarenopleidingen hun krachten om samen een duurzame inrichting van opleiding én professionalisering voor leraren te realiseren. Het platform zet zich in voor versterking van de samenwerking tussen besturen, scholen en lerarenopleidingen in het primair en voortgezet onderwijs rond dit thema.

Meer informatie

Voor al uw vragen over samen opleiden en professionaliseren kunt u terecht bij:

PO-Raad Projectleider

Gea Spaans

platformsamenopleiden@poraad.nl • 030 – 31 00 933

VO-raad Projectleider

Nienke Wirtz

platformsamenopleiden@vo-raad.nl • 030 – 232 48 00

Colofon

Auteurs: Marcelle Hobma en Judith de Ruijter / Vormgeving: BUREAUBAS / Fotografie: Larissa Rand

Datum: Januari 2019

www.platformsamenopleiden.nl

Het Platform Samen Opleiden & Professionaliseren is een initiatief van de PO-Raad, VO-raad en de lerarenopleidingen.